

OD

ARETÉ
IZDAVAČKA KUĆA

Glavni i odgovorni rednik
Nina Gugleta

Urednik
Ana Marija Grbić

Korektura
Aleksandra Dunderski

Dizajn korica
Jana Vuković

Štamparija
Artprint, Novi Sad

Tiraž
1000 primeraka

Izdavač
Areté, Beograd

Godina izdanja
2018

OD

Vladimir Vukomanović Rastegorac

OD

izveštaj, zapis ili, takoreći, vrisak sa elementima distorzije, burleskna nebilica
i samo naizgled nečitljiva prozna balada o pravom životu, ljubavi i smrti
nižeg univerzitetskog činbenika Hopipola Hopipoloviča:
vulkan i mrlja, morska zvezda i asteroid:
gejzir, valjda

Jedan čovek je malo kasnije došao i nosio malu bebu u rukama i nije gledao ispred sebe pa se okliznuo. Svi su počeli da mu se smeju a on je rekao:
– Baš smešno! – odmah za njim ponovi beba.

Vladimir, II2

I

Zvono obližnje crkve budi Vladimiroviča u sedam sati i trinaest minuta, on misli da poseže za mobilnim telefonom, približava kažiprst utičnici i struja ga ubija na licu mesta. Potom ustaje, proteže se i trlja kapke, zakorači u novo jutro, da mu jedna noga udari u drugu, levom slepoočnicom poklopi ivicu stola, na parketu odleži kratkotrajnu komu i gadno iskrvari, a posle nekoliko dana u sobu ne uđe hitna pomoć nego službenici kriminalističkog odeljenja (u zabludi da nečije telo, ovako surovo a nečujno, može da unakazi samo profesionalac). Pospano, u međuvremenu, pere zube – snažnim pritiskanjem četkice već je probušio osetljive desni, jezik mu se uvežbano obmota oko plastične drške i tako zapetljan zaglavi u grlu, a njegov trup spusti na pločice trzajući siromašnim udovima, melanholično. Od trenutka kad je svoj udavljeni život ostavio na podu kupatila Vladimira opseda misao o pauku kojeg je spazio u čošku iznad kreveta neposredno pre nego što je sinoć pao u san – prosto je uveren da je neman noćas milela po njegovoj koži, strpljivo ali ažurno plela končice i do jutra ga preobrazila u mumiju. Zato mu ni najmanje nije jasno otkud je uspeo savršeno spokojno da sanja kako se u blizini staklenog kovčega – u kojem je pohranjen bez svesti ali sa parčetom jabuke u grlu i neugašenim iščekivanjem u duši – nalazi rudnik i kako se iz tog rudnika čuje pesma. Čudno je to, kaže gotovo naglas, jer on nikakve veze sa rudnikom nema: vidimo ga upravo kako polazi na posao (na tom putu redovna linija autobusa katapultira ga sa pešačkog prelaza u delovima raznorodnih veličina i oblika, a tik pre no što uđe u visokoškolsku ustanovu nežno se od nepropisno parkiranoj kamiona odvaja cisterna metil-

-alkohola i Vladimir ostaje samo razigrana asfaltska mrlja), polazi, dakle, da tamo predaje studentima razvoj artikulacije kod dece: za koji minut masivna neonka iznad katedre i pametna tabla pokriće ga uz tresak u isti mah, dok auditorijum uigrano vadi iz nesesar kokice, kikiriki u ljusci i koka kolu; najvredniji među posmatračima zevajući poziva tetkicu da donese rođendansku sveću u obliku loše podrezanog pera neke jalove guske i zasadi je u predavačevo oko. Proći će dosta vremena pre nego što se to desi, pa se njegov mrtvi pogled dosađuje i u toj dosadi zumira đon na konversici, a on sâm, sasvim niotkuda, pomišlja pa, to sam bio ja, onda kad je padala kiša, odozgo dopiru, reklo bi se, drugarski glasovi i smeh, ali đon tu pomisao opovrgava, na leđima nosim spiralnu kuću, nehajno se podiže i polako, uvlačim rogove, spušta da smrska i razlije sluz po trotoaru, a zatim me sasvim pomeša sa pljuskom. Moj oklop je potom krckao dugo, ali u blizini nije bilo nikoga da ga sastavi, zato sam se valjda probudio kao beba grizli, pogledao oko sebe, ispod pa iznad, a onda naglo razjapio čeljusti, ne prema nekom čoveku, nego prema ružnom, velikom i belom oblaku koji je ličio na medvedicu, razjapio sam ih toliko da su me vilice bolele od ispuštenog zeva, kojim sam – možda i namerno – haj-ho pijanim lovcima dao znak: upucali su me bez većeg napora, pažljivo odrali krzno i u trofej pretvorili mrtvu glavu. Nedaleko od nje, sad se iza ugla jedne od galerijskih prostorija pomalja silueta belokljune stjuardese: na glavi joj kruna kose a u kosi punč od mente koji prinosi cenjenom posetiocu. Vladimirovič zahvaljuje, nežnim dlanovima obgrli zvono iz kojeg pada kiša i sa neskrivenim zanimanjem procenjuje vrednost eksponata, savesno i vedro.

Ovo je moja rupa! cijukne s kraja tunela, pa odsečno zavijori bledu zastavu na kojoj je neurasteničnim potezima

izgreban pejzaž Kilimandžara. Budem podjednako besan, uvređen i tužan, ali tek neprimetno klimnem glavom u znak razumevanja. Ona ne poveruje, nastavi da se mršti slepim očima, u strahu, sve dok zadnjicu ne pokrenem u rikverc, učinim blagi zaokret telom i odvrckam joj u lice o D u S t A j E m – tad već na miru kine i dalje raščešljava kovitlastu kosu, pući usne u samsungov ekran i šalje krtikone vajber brendici. Moja osveta je podmukla: van dometa, neprekidno mrmljam sebi u prokop glodaru neprosvećeni, pljunem, tolika zemljina kora, a ti si baš, gazim, odatle, po šlajmu, morala da telefoniraš, dok se spuštam ka studentskoj službi da zavedem prezrele rotkvice sa jučerašnjeg ispita. U činovničkom nastojanju sprečava me ne naročito zanimljivo čovekoliko stvorenje: madmoazel Suza Osećajna, zaštićeni student (br. indeksa 000), značajno mi poverava da joj se sestra porađa, pa suprotno molbi njeno ime nije zapisano na nežnijem listu jabukove palme i to pod hitno treba proveriti u fakultetskoj administraciji. Budimo iskreni, u tom trenutku Vladimirovič niti je sluša niti želi da je razume: ljudi se rađaju i umiru, knjige se pišu i spaljuju, čaj u zoru je jedino što postoji i ostaje posle univerzitetskog životinjarenja. Dok naročito ugodno kontemplira, on joj, tobož uzgred, sasvim nehotice isporučuje deo najintimnijih pseudomudrosti, a ova blentavo podigne gornju usnu, trepavice joj suštinski podrhtavaju, u ritmu tih drhtaja uši se skupljaju i šire, moždani impuls susretne svog blizanca iz drugog smera i u glavi nastaje kosmički zagrljaj: ona 0. formira misao 1. kako joj neuidavni asistent sa sad već otapajućom voštanom maskom dobroćudnog gnoma govori nešto krajnje nerazumljivo, 2. budući da nije razumljivo verovatno je uvredljivo jer 3. zašto bi inače bilo dato u takvom obliku za koji je neophodno žmirnuti četiri puta, oštromno a tugaljivo, i usuknuti obraz kao za dobar pljun da bi se smisao iskaza

pojavio, pa i tad sasvim maglovito. U njoj se onda 4. začine, i 5. srazmerno tromo raste, nelagoda koja se pretvara u nemuštu ljutnju i 6. sanjari o tome da metastazira u reč, pa studentkinja posle nekoliko trenutaka 7. zausti da skrene pažnju na lepo ponašanje, ali rukole ne pričaju već samo svojim tananim listovima lelujaju u proleće, te se Vladimirovič s njom rukuje, ljubazno, i mirno nastavlja dalje. Gradska železnica ga za manje od osam stoleća odbacuje do jugoistočnog Sibira da tamo bude srdačno dočekan od strane gospodina Palmotića: nije tu reč samo o uigranom treskanju rukom o kartu francuskih kolonija, glavom o podni laminat i crnom kruškom o prozor, čime se u okvirima simboličkog porodičnog nasleđa iskazuje neprevaziđena prisnost, već o produktivnom – doduše, prilično kontraproduktivnom – dijalogu u kojem dva najbliža srodnika razmenjuju ironične opaske i dubinski krik. Gunj je prijatno topao, primetiće, sve dok po koži ne počnu da mile imena: zaboravljeni spiskovi, ah, zaboravljeni, ali danas je Uskrs, podvikne sebi u ogledalu, da mu revnosno bude odgovoreno kako je to nebitno. Zato otvaram vajber i tražim odgovarajući smajli, grickam sir, spokojno, i ophrvta želja da se ispovedim: rep me oštro bolucka i saznanje da se ništa drugo nije moglo očekivati od druženja sa mišolovkom – ne pomaže mi ni najmanje. Dobru stranu ovog položaja uviđam u činjenici da je mačka krajnje lenja i nesavesna: ona ostavlja dovoljno prostora za razmišljanje o sastavu gvožđa zarivenog u meso. Ta žica je, vijug Vladimirovič, sastavljena od atoma jednako koliko i moj rep, tu se neke tačkice poigravaju jedne drugima, praznine među njima prepliću i kakav je onda problem izvući jednu takvu prazninu iz druge. Daleko je sve to od plesa dokonog intelektualnog miša – Vladimiru ni najmanje nije potreban nekakav misaoni bugi-vugi da shvati kako nije on zarobljen u mišolovci, već mišolovka u njemu. Mišolovka je, ako ćemo

pravo, produžetak njegovog tela, u ovom trenutku iskorišćen da zarobi samog sebe i preda se razmišljanju lišen krivice umesto da nešto preduzme i zavitla mačkine brkove preko univerzitetskog šanka u čašicu skorojevićkog šampanjca na Kopaoniku. I: ta mačka je više nego bezobrazna, pomišljam, ona ni ne postoji, pa naprasno biva jasno da se nje ovaj lešnik ni najmanje ne tiče – gošnjački daždevnjak već je pokupio orašasti plod, a Vladimirovič prepariranog reponju prinosi računovodstvu na teflonu od ljubičastog stakla, očekujući da mu se nekako obračuna lov na Mariju Antoanetu. Motika, i čekati, i uloviti, govori odvažno, dimne bombe i zvučni efekti ne doprinose ničemu, sve dok se pogled, kao u nekom preko mere predvidivom gegu, slučajno ne spusti na ugovor koji ističe za nekoliko dana, raspisani konkurs i imena kandidata – uslediće tad nespretno ispuštanje krtice iz posude, izvinjenje prisutnima i lagano buđenje neprikosnovene ljubavi za poredak: Vladimir se osvrće oko sebe, tiho zatvara vrata i, po izlasku, naslanja uzavreli potiljak i ledenu zadnjicu uza zid. Kakav dan, pomisli. Čaja, zavapi.

Mučnina, nedovoljna, jer nije sadržaj želuca ono što previja dok sluša perspektivnog mladog pisca tesno obmotan jorganom i prepušten prolećnom rominjanju. Kapi meandriraju, ali ovde nije reč o meteoropatiji: ako je prisutna, ona se sastoji u priželjkivanju da, ovaj put, meteor ne promaši i slučajnošću kojoj se ne može pridati nikakav smisao, jer posle mene ne ostaje niko. Kad mu ne bi zvučalo visokoparano i umno, izrekao bi Vladimirovič zavodljivu pseudoanti-metabolsku formulu kako je smisao poguban kad se pogubi volja da se smisli, a situacija je upravo takva dok, uredno raspoređen u kese za reciklažu, sasvim pasivno udaraš u zid kontejnera na čošku. Prolaznici trpaju otpatke siromašnih kuhinja i nesrećnih spavaćih soba, iza njih metalni poklo-

pac trijumfalno tresne, otvori, ćaskanja o vremenu i odeći koju treba ogrnuti kako ne bi došlo do prehlade, a onda, očekivano, Ciga ćutljivo zagleda, primeti malokrvnu ruku, ova ga obraduje i pretvara se u saksiju za olovke. Źurno je posadi nasred sobe, prekrsti, zaŹmuri i pomisli, jako, piši, ja ću da ćutim, onda još jaće, da se obrve ustalasaju, piši šta ćuješ u tome što nemam da kaŹem i ćudo se dešava: sveća poćinje da gori a uši fosforno zasvetle: dvoje ljudi koji se ne vole, osmoro poćepane dece ćija se kosa zapalila od ispućalog blata, baraka u kariranoj ćebadi sa koje se pri hitrijem prolasku podignu slapovi prašine, usamljeni drveni opiljak posred zemljanog pejzaŹa prigradske deponije; pred tom ruševinom zastane kamion i njihove oći se širom otvaraju: suvonjavi momci koji sluŹe civilni vojni rok, refleksni strah od kuge i brz istovar, pas izgrizenog uva koji se ukrćava u prikolicu, neuspešno, pa ostaje s nama, pokunjen. Daleko odatle, ruke nemam – drugu priljeŹno gricka majćin rascvetani nokat – ali to ne vidim kao znaćajnu promenu; više me zabrinjava što ispred streljaćkog voda moji koraci upadljivo drhte, školjka upija nešto slićno nemaćkom, zvuk mutira, jezici se menjaju, puške su, ipak, stalne i metak se s nepokolebivom odlućnošću zabija u zid kad trup već izvodi anemićni salto, slobodan pad s ivice prozora, voljno zapoćet, kao let neupoznatog dećaka. Neki minut ranije ćuli smo ja samo do toaleta, nedugo zatim pućanje oćgedala, iza njega mrlje pešćanika, straha koji se smeši, zaslepljuje, teško mi je da Źivim, iznutra, i kad razumeju, teško, pa konaćno dopre: nije to oćgedalo – vrabac je slomio kljun u pokušaju da zagrlj asfalt, majka postala parćad krića, strćavanje niz stepenice, zagrljaj bez smisla. Dole su viteška koplja i krhka probodena rebra, tuđi dlanovi skrćteni iza leđa i ukop, rupa otvorena ka nebu I can see the birds, zvuk I can hear the sky. Odatle se ne vidi kako Palmotiću zvoni telefon, bezuspešno, kad se

pitam da li su vene presečene, plazma razlivena po podu. A kako su nam sutra divno srne letele poljanom, pod lišćem slušam tvoj žubor kad prislonim uvo na stomak, želim da ne dođeš, strepim da ne padneš, duboko sanjam Rejkjavik za tebe i mene, šetnju van grada, zagrljaj dva brata ispred gejzira uz koji ti šapućem preživeli smo, kad počnem da plačem, na sigurnom, dlanom ti pokrijem potiljak i bradu utiskujem u svoje rame tako da probije kožu, otvori vertikalnu šupljinu iz koje odskakuće veverica, prokopa tunel do korena trešnje, skupi zemlju za uzglavlje i zaspi, usni jezero na čijem smo dnu, osmehnuti, svi: bik i lav, vodolija i morska zvezda: toplo doručujemo maline sa šećerom dok napolju veje, jelke se ponizno klanjaju i zakrivaju krov, oči uperene u sneg tope se kao slatkoća pod jezikom, razliva u magli. Toga, naravno, nije, a Vladimirovič, rasparčan i uvijen, prelepo, u kese, sluša: nedelja, popodne, kiša.

Anđeli odvijaju česmu na samovaru, Vladimir se uliva u kriglu, penuša, udara pa grli obalu na kojoj se, zavaljena u platnenu ležaljku, sunča Velika Krtica. Dok ona toržestveno ispija đus-martini, šepava roda nudi krofne, iz plastične kofe izmili glodarčad modrih noktiju da jednom rukom ukucava rasporede predavanja i piše referate za izbor u nastavničko zvanje, u trku dostavlja izveštaj o prekovremenom radu i račune za službeni put (naučni skup s međunavodnim učešćem: Uloga klimatskih promena u Prijepolju na razvoj... četiri bodića! ...korejskog saobraćaja: komparativno-istorijski pogled), drugom se češka po njušci, pesnicama mučenički busa u grudi i nemo kopa slepe tunele; bodri je neprekidni srk žutih talasa iz čaše u kojoj pliva autobus. Vladimirovič se, još neprobuđen, provuče između vrata u poslednjem času, pred krivinom smešta crnu torbu među kolena i šipka mu lagano izmiče, on ljosne na staklo, probija i, u idilično

vedro prolećno jutro, leđima tako intenzivno očeše asfalt da mu rebra prigodno zaigraju danse macabre posred genitalija koje su završile u mirijevskom parku. Neko bi rekao da to nije logično: mirijevski park nije pun otrovnih gljiva koje prevremeno razbijaju ljusku nojevog jajeta i sankaju se nedaleko od roditeljskog doma, što je ovde upravo slučaj. Nevernom tomi treba predočiti da crvena jaja, u načelu, nisu isto što i bodljikavo prase – otuda nije ni svakom dato da u miru tamani ribizle na španskom otoku: među nama su češće kreštalice, koje se ne obnavljaju u vatri već srećno utapaju u žuč pomešanu sa cijanidom. Igrati je lepo, i ja u tome uživam, opisao je živahnim gestom u vazduhu nevidljivi čovek pre nego što su kroz njega projurila policijska kola, ne da sakupe Vladimirovo telo već da ukažu na protivzakonito delovanje njegove vilice koja gricka autobusko sedište usred bela dana. I to ne bilo koje sedište: na ovom je posađena fudbalska lopta, ona raste, crvoliko stvorenje se zaleti, šutira i promaši stativu iza koje se grohotom smeje lice moje majke. Između jezika i nepca vidim joj grumen soli koji postaje sve veći, pretvara se u grudvu koju uhvatim, zagrizem i otpljunem u stranu. Iz otrova poraste zeleni hibiskus, ubere ga i brižno stavljam u saksiju. Narednih nekoliko godina lepo je napredovao, slana voda je kompatibilna sa ilovačom, ali u inače prijatni subotnji suton Vladimirovič primećuje kako hibiskus gubi apetit i počinje da vene. U svom jastuku probuši rupu želeći da mu ulepša poslednje dane, ali cvet naprasno živne i metamorfozira u zmiju koja otvorenih očiju spava na drugoj polovici kreveta, opružena. Vladimir se teško priseća priče o gazdarici kojoj se desilo nešto slično i, pošto prevaziđe strah od same pomisli kako ga piton meri spreman da njegovu dušu pretoči u deo svoje utrobe, prekrije oči podlakticom, reptila prska tečnošću za sudove i, uzaludno, neutralizuje opasnost. Mada će mu koralska ogrlica